

ELS IMPACTES DE LA TURISTITZACIÓ

Margalida Ramis
GOB Mallorca

A Mallorca ara tot just, feim balanç dels 4 anys d'aquesta darrera legislatura de progrés. Malgrat els avanços significatius en determinades polítiques, les institucions de les Illes segueixen sense abordar la qüestió fonamental clau que determinarà i condicionarà el nostre futur: el model econòmic basat en el monocultiu intensiu turístic i en l'explotació de recursos, territori i persones que aquest implica.

Ara mateix, les Illes estan sotmeses a una profunda crisi ecològica i social, de la qual sembla que, des de les institucions, no se n'adonin. I és una situació d'alerta generada i vinculada directament a la turistització absoluta de la nostra realitat i a no voler entendre ni actuar atenent els límits territorials i ecològics que té l'illa. Aquests darrers dies han anat publicant-se dades que posen en evidència, per una banda, el ritme

vertiginós a què ens estam abocant, i per l'altra, l'evidència certa que no es governa atenent la realitat que aquestes dades impliquen i d'això se'n diu negligència: al 2018 s'han donat 613 noves llicències a foravila, el Consell reconeix que el boom del lloguer turístic accelera el procés –segons estimacions de Terraferida més de 12.000 noves places turístiques en sòl rústic s'haurien tramitat en 2-3 anys; a les Illes hi ha avui 30.000 cotxes més a les carreteres que fa un any; i les perspectives de creixement ens situen en un increment de població de 300.000 persones l'any 2030.

Mallorca, Illes en general, han estat i són un laboratori per a la implantació de la indústria turística. Com a conseqüència d'això, el territori –el seu desenvolupament i la seva destrucció– són un testimoni clau d'aquesta implantació progressiva. La lluita ecologista a Mallorca ha estat, des de

sempre, molt vinculada a tot el procés de desenvolupament urbanístic-immobiliari-turístic.

Des del món acadèmic s'han identificat, analitzat i documentat tres booms turístics: el primer, segon i tercer, caracteritzats, cada un d'ells, pel tipus d'allotjament turístic que s'anava impulsant per fer possibles les noves expansions turístiques. El primer va ser el dels hotels, grans construccions al litoral en l'època pre-democràtica, fruit d'una estratègia dirigida directament pel franquisme, des de l'estat, sense cap tipus de competència ni sobirania des de l'àmbit autonòmic.

El segon, vinculat més a l'apartament com un altre model d'allotjament, molt centrat en zones turístiques determinades també del litoral. Llavors començà la colonització cap a l'interior de l'illa, aquest és el tercer boom que va relacionat amb les segones residències que, avui dia, també s'estan destinant a lloguer turístic. En l'actualitat, les organitzacions ecologistes parlen d'un quart boom turístic directament relacionat amb la comercialització dels nostres habitatges.

El turisme ha anat colonitzant diferents espais i territoris fins a entrar, literalment, a dins de casa nostra i convertir-la en un nou producte de mercantilització turística. Una nova etapa de colonització turística que propicia un increment de la capacitat d'allotjament i, paral·lelament i en conseqüència, –juntament en l'absència de límits en les principals portes d'entrada, ports i aeroports– un increment cada cop més elevat de turistes que ens aboquen a la massificació d'espais, a la saturació d'infraestructures, a l'increment de

l'oferta turística, a la precarització de la vida, a la pèrdua d'espais públics, a l'increment exponencial de les desigualtats socials, a l'increment dels desnonaments per lloguer, a la dificultat creixent d'accedir a un habitatge digne a un preu raonable, a la manca d'oportunitats laborals dins una societat abocada a ser una societat de serveis (turístics), a la degradació dels hàbitats i de la biodiversitat, a la urbanització i terciarització del sòl rústic, a la sobreexplotació dels recursos, als impactes de construcció de noves infraestructures que es consideren necessàries per tal de seguir alimentant el monstre, etc.

Avui de fet, des del punt de vista de l'ecologisme social i polític, podem afirmar que les illes viuen una situació de risc. L'aposta política, durant dècades, per aquest monocultiu turístic intensiu com a principal motor econòmic de les illes ens ha abocat a l'extrem en què tota l'illa s'explota turísticament per donar resposta a les exigències de la maquinària turística. La saturació és real i evident en el dia a dia, i envaeix i degrada tots els racons de l'illa i els recursos naturals de què disposam, i ens aboca a situacions límits pròpies d'un col·lapse ecològic i també social.

Els recursos hídrics pateixen situacions de sobreexplotació que provoquen problemes d'abastiment d'aigua que històricament s'ha suplert amb les costoses (tant econòmicament com ambiental) infraestructures de dessalinització. Les infraestructures de depuració no donen a l'abast perquè no han estat dissenyades per gestionar les aigües brutes d'aquest creixement incessant de població –resident i

flotant– que tenim a dia d'avui i que s'arriba a duplicar a les puntes de l'estiu. Els espais naturals es troben sotmesos a pressions que acceleren la seva degradació. Un increment de pressió que no ve acompanyat de les mesures adequades per ordenar-lo, contenir-lo o limitar-lo. La manca de mitjans per informació i vigilància és un dèficit crònic als nostres espais protegits que fins avui no s'ha esmenat.

a les illes a partir de carbó, fuel i gasoil. Ambdues lleis i els seus lloables objectius de disminuir i racionalitzar producció de residus i consum energètic, veuran fracassada la seva incidència real si la pressió demogràfica d'aquestes illes segueix escalant posicions fruit de l'actual densificació turística de les illes.

Són algunes de les conseqüències –més que paleses– de l'actual model que, en comptes d'assumir-se en l'agenda política i esdevenir prioritàries, es volen minimitzar –quan no negar– per tal de seguir alimentant un model econòmic que ens converteix en una societat dependent i vulnerable.

Des de l'ecologisme social i polític i amb perspectiva, tenim clar a més, que aquest model se'ns ha escapat de les

Som incapaços de regular activitats com els fondejos a l'estiu, o els cotxes de lloguer que, juntament amb un dels parcs de vehicles per habitant més alts de l'Estat, saturen les carreteres. No podem incidir en el número de vols que diàriament operen en un aeroport competència de l'Estat, amb les conseqüències de renou i contaminació derivades del tràfic constant d'avions per damunt dels nostres caps. No hi ha mitjans per envestir les ofertes il·legals d'allotjament (en cases i hotels). Som incapaços de frenar el procés de reconversió de la ciutat en una ciutat-espectacle, i de l'illa en un parc temàtic. El desplaçament de les persones residents i els desnonaments fruit dels processos de gentrificació que s'estenen a tot el territori, provocats per la mercantilització turística dels habitatges, l'especulació i l'absència de polítiques reals d'habitatge, han generat un problema greu de dret d'accés a un habitatge digne a un preu raonable. Ens trobam davant la darrera envestida que suposarà la urbanització definitiva del camp amb l'esclat dels usos turístics vinculats als habitatges en parcel·les de 14.000m², etc. amb tot el que això comporta de pèrdua de sòl fèrtil per a usos primaris. Es construeixen piscines arreu, s'urbanitzen els carrers de fora vila i es produeix un desplaçament/substitució de l'activitat primària –i en molts casos, també de les persones que la desenvolupen– per l'activitat turística.

Tenim damunt de la taula dues lleis valentes, aprovades recentment, que plantegen nous paradigmes pel que fa a la gestió dels residus i de l'energia, resolta fins ara sempre amb un increment de les inversions i infraestructures privades, monopolitzades i convertides en negoci: per una banda, TIRME, concessionària de la gestió dels residus a Mallorca, que ha impulsat la incineració com a negoci (més del 60% dels residus que es produeixen) externalitzant els costos i problemàtiques ambientals i de salut a la població resident; per l'altra, ENDESA (grup ENEL) amb les centrals elèctriques contaminants que fins ara han suposat la major part de la producció energètica

mans, que les conseqüències del turisme estan molt per damunt dels suposats beneficis i que dins tot aquest procés hem anat perdent sobirania i racionalitat. De fet, estam sotmesos al turisme i en patim les conseqüències. Diferents col·lectius que estan fent feina sobre la problemàtica turística, des de diferents perspectives, s'estan unint per denunciar, pressionar, fer incidència política i generar les alternatives perquè no podem esperar que des de les institucions generin el model alternatiu que requereixen les Illes per recuperar, ja no només la sostenibilitat, sinó també i sobretot la dignitat, en unes illes que ho han venut tot. ■